

3. Харибіна Н. Мережеве навчання – колосальний крок уперед в освіті // Педагогічна майстерня. – 2012. – № 7(19).
4. Харибіна Н. Орієнтуймося на Людину! Акценти формування всебічно розвинутої особистості на сучасному уроці // Педагогічна майстерня. – 2012. – № 4(16).

Проектні технології на уроках української мови та літератури

*Грובהва Наталія Василівна, учитель української
мови та літератури
Державної гімназії-інтернату з посиленою
військово-фізичною підготовкою «Кадетський
корпус», вища категорія, учитель-методист*

Сучасний освітній процес повинен формувати цілісну систему універсальних знань, умінь, навичок, а також досвід самостійної діяльності та особистої відповідальності здобувачів освіти, тобто ключові компетенції.

Для вчителя – це перехід від передачі знань до створення умов для активного пізнання та отримання дітьми практичного досвіду. Для учнів – перехід від пасивного засвоєння інформації до активного її пошуку, критичного осмислення, використання знань і вмінь на практиці. Увага вчителя повинна бути направлена на заохочення кожного учня до активної розумової діяльності. Найбільш перспективною в цьому плані є технологія методу проектів.

Метод проектів – це модель організації навчального процесу, орієнтована на творчу самореалізацію особистості, розвиток можливостей у процесі створення певного «продукту» під наставництвом учителя. Проектна діяльність допомагає усвідомити відповідальність кожного здобувача освіти за спільну справу, активізувати рівень особистої участі, окрім того, посилює ефективність виконаної роботи та сприяє конкурентоспроможності презентації її результатів. І саме метод проектів стає одним із пріоритетних для того, щоб створити школу мислення замість школи навчання.

Уроки із застосуванням проектною технології дають змогу активізувати й розвивати розумові та мовленнєві здібності дітей, їхнє мислення, пам'ять, привчають до уважності, спостережливості, відповідальності. Завдання вчителя полягає в тому, щоб здобувачі освіти під час роботи на уроці й у позаурочний час усвідомлювали реалії, які їх оточують, і вміли знаходити шляхи розв'язання проблем. Проектна робота дає учням великі можливості для успішної реалізації в майбутньому, сприяє розумінню потреби йти до мети шляхом свідомих зусиль. Адже все, чого досягає людина, – безпосередній результат мрій. Такий підхід співзвучний концепції особистісно зорієнтованого навчання та виховання.

Мета вивчення мови й літератури, за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти, – формування комунікативної та літературної компетенції, що базується на знаннях, уміннях пізнавального та творчого типів, соціальних навичках, світоглядних переконаннях. Спираючись на основні нормативно-правові документи, можна сказати, що нині організація активного навчання, частиною якого є проектна технологія, надзвичайно важлива.

Як педагогічна ідея метод проектів не є чимось принципово новим. Він був запропонований і розроблений американським філософом Джоном Дьюї в першій половині ХХ століття. За цією технологією, навчальний процес мав будуватися на активній основі, спираючись на цілеспрямовану діяльність учнів з урахуванням їх зацікавленості в знаннях. Проте сучасні фахові журнали дедалі частіше пропонують матеріали, які свідчать про широке використання методу проектів. Можна стверджувати,

що він еволюціонував, пристосувався до сучасних потреб суспільства, які вимагають від педагога зробити процес навчання цікавим, розвивальним. Автор однієї із сучасних концепцій проєктної освіти Г.Л. Ільїн пов'язує її з поняттям проєктної культури й проєктного творчого мислення. Особливістю проєктної культури є прагнення генерувати нові ідеї, утілювати їх у нові творчі продукти. На думку О.Пометун, проєктна технологія дає відповіді на запитання: як, яким чином (якими методами, прийомами, засобами) досягти поставленої мети, установлюючи порядок використання різноманітних моделей навчання.

В основі проєктної технології лежить розвиток основних компетенцій: розвиток пізнавальної активності учнів, спілкування державною мовою, інформаційно-цифрової (уміння орієнтуватися, обробляючи різні джерела інформації, застосовувати на практиці отримані знання), уміння вчитися впродовж життя, соціальних компетентностей.

Проект як навчальний метод. Характеристика проєкту

Метод проєктів – освітня технологія, спрямована на здобуття учнями знань у тісному зв'язку з реальною життєвою практикою, формування в школярів специфічних умінь і навичок завдяки системній організації проблемно-орієнтованого навчального пошуку.

Функції методу проєкту:

- **пізнавальна** (активізація процесів пізнання: сприймання, обробка й переробка здобутої інформації);
- **інформаційна** (уміння самостійно знаходити нову інформацію в різних джерелах; застосовувати теоретичні знання в практичних видах діяльності з метою отримати потрібний результат);
- **ціннісно-орієнтаційна** (формування ціннісної картини світу, закріплення у свідомості базових ціннісних орієнтирів);
- **мисленнєва** (розвиток різних типів мислення: аналітичного, критичного (оцінювальні судження), асоціативно-образного, креативного);
- **комунікативна** (формування вміння та стійких навичок здійснювати навчальну комунікацію, висловлювати думки й обстоювати власну позицію, володіти літературними нормами української мови);
- **етична** (формування навичок коректного спілкування з учасниками проєкту; уміння працювати в команді, прислухатися до інших пропозицій, зважувати на їх доречність/недоречність);
- **оціночна** (оцінювання результатів персональної та колективної діяльності).

У класифікації проєктів виділяються кілька різновидів за певними критеріями.

За видом діяльності розрізняють проєкти: дослідницькі, творчі, рольово-ігрові, інформаційні, практично орієнтовані. *Дослідницькі проєкти* цілком підпорядковані логіці дослідження й мають структуру, наближену до справжнього наукового дослідження. *Творчі проєкти* не мають детально опрацьованої структури діяльності учасників. Вона лише окреслена й розвивається відповідно до жанру та форми остаточного результату (спільна газета, твір, відеофільм, драматизація тощо). *Рольово-ігрові проєкти* теж не мають чіткої структури. Вони визначаються під час опрацювання учасниками проєкту ролей, зумовлених характером і змістом проєкту (історичні особи, літературні та вигадані герої). *Інформаційні проєкти*, зорієнтовані на збирання інформації, мають чітку структуру (мета, актуальність, методи отримання й обробки інформації, оформлення результатів та їх презентація). *Практично орієнтовані проєкти* спрямовані на вироблення конкретної програми дій, методичних рекомендацій.

За предметно-змістовою галуззю знань проєкти бувають монопредметними і міжпредметними. **За кількістю учасників** проєкти поділяються на особисті, парні, групові. **За терміном виконання** є короткострокові, середньострокові та довгострокові проєкти.

Методика виконання проєктів

1. Підготовчий етап: вибір основної навчальної проблеми, формулювання дидактичної мети. Обґрунтування вчителем і учнями теми й виду проєкту залежно від проблеми та поставленої мети. Визначення об'єкта й предмета проєкту.

2. Етап планування: обговорення шляхів розв'язання проблеми. Формування груп. Визначення форми кінцевого продукту проєкту й презентації результатів проєктної діяльності.

3. Етап реалізації проєкту:

- складання плану роботи над проєктом;
- визначення джерел інформації, способів її систематизації та аналізу;
- розподіл обов'язків щодо пошукової діяльності між учасниками проєкту;
- самостійна робота над виконанням плану проєкту, його оформленням;
- аналіз виконаної роботи;
- підсумковий етап: захист групових проєктів; презентація кінцевого продукту проєкту: оцінювання проєктної діяльності за визначеними критеріями;
- аналіз успіхів і невдач, що виникли в процесі здійснення проєктної діяльності;
- висновки.

Виконання проєктів має різні етапи, однак на всіх етапах необхідно наголошувати, що відповідальність учнів за їхнє навчання лежить на них самих. Це дуже ефективний спосіб співпраці в рамках узгодженої теми чи питання. Він вчить окреслювати мету, планувати (структурувати) роботу, оцінювати результати. Передбачає високу активність і незалежність виконавців проєкту.

Вимоги до навчального проєкту

1. Метою роботи над проєктом є розв'язання конкретної, соціально значущої проблеми – дослідницької, інформаційної, практичної.

2. Виконання роботи завжди починається з проєктування, планування самого проєкту.

3. Обов'язкова умова кожного проєкту – дослідницька робота, що полягає в пошуку інформації, яка потім обробляється та представляється учасниками проєктної групи.

4. Кінцевим результатом роботи над проєктом є продукт, створений учасниками проєктної групи в ході вирішення поставленої проблеми.

5. Завершальним етапом проєкту має стати презентація продукту.

Етапи та зміст проєктної роботи

- **Пошуковий:** визначення теми та мети проєкту, пошук і аналіз проблеми, висування гіпотези, обговорення методів дослідження.
- **Аналітичний:** аналіз вхідної інформації, пошук оптимального способу досягнення мети проєкту, побудова алгоритму діяльності, покрокове планування роботи.
- **Практичний:** виконання запланованих кроків.
- **Презентаційний:** оформлення кінцевих результатів, підготовка та проведення презентації, «захист» проєкту.
- **Контрольний:** аналіз результатів, коригування, оцінка якості проєкту.

Організаційні форми робіт, характерні для навчальних проєктів:

- групове обговорення, «мозкова атака», «круглий стіл»;
- самостійна робота учнів;
- консультації з керівником проєкту;
- практична робота;
- творчий звіт, «захист» проєкту.

Характерні ознаки методу проєктів:

- наявність певної значущої для учнів проблеми;
- вихідний момент – інтереси дітей;
- домінування принципу самостійності в діяльності школярів;

- використання різноманітних форм діяльності: індивідуальної, парної, групової;
- зв'язок теорії з практикою, з реальним життям;
- забезпечення максимальної пізнавальної активності учнів;
- розвиток творчих навичок, критичного мислення, умінь самостійно шукати інформацію;
- використання різних методів, засобів навчання;
- інтегрування знань, умінь із різних галузей;
- створення матеріалів, які є різними за змістом і формою, але готові до застосування на практиці;
- включає в себе елементи особистісно орієнтованого навчання, педагогіки співробітництва, діяльнісного підходу в навчанні.

Професійна позиція педагога:

- із носія готових знань перетворюється в організатора пізнавальної, пошукової діяльності дітей;
- переорієнтовує свою освітню роботу й роботу учнів на різноманітні види їх самостійної діяльності;
- стає організатором пошукової, дослідницької, творчої діяльності школярів, демократичним, рівноправним партнером вихованців.

Чи потрібно учневі вміти систематизувати й структурувати здобуту інформацію, виокремлювати в ній головне й другорядне, давати власні оцінки та здійснювати доречні коментарі? Ці питання мають однозначну відповідь – так, але не завжди шляхи вирішення проблемних питань на уроці так само однозначні й результативні.

Структура діяльності під час роботи над проєктом

1	Етапи діяльності	Учні	Педагог	Способи організації взаємодії
2	Підготовка. Визначення теми та мети проєкту	Обговорення, пошук інформації	Розповідає про задум, мотивує, допомагає в постановці завдань	Навчальний діалог
3	Планування	Визначення завдань, розробка плану дій	Коригує, пропонує ідеї, висуває пропозиції	Навчальний діалог
4	Прийняття рішень	Обрання оптимального варіанту	Спостерігає, непрямо керує діяльністю	Ситуація вільного вибору, дискусія
5	Збір інформації	Збирання інформації	Спостерігає, непрямо керує діяльністю	Ситуація вільного вибору
6	Аналіз інформації	Аналіз інформації, формулювання висновків, підготовка продукту	Спостерігає, коригує, радить	Ситуація вільного вибору, навчальний діалог
7	Презентація	Презентація, «захист» проєктів, колективний аналіз	Обговорює разом із учнями	Навчальний діалог

Українська мова та література вивчаються в школі не лише для того, щоб через багато років людина могла розповісти всі правила, назвати біографічні дані кожного письменника, знати тему та ідею художнього твору, тому моя робота над упровадженням у навчально-виховний процес проєктної діяльності передбачає навчити здобувачів освіти жити, думати, аналізувати, логічно будувати усні та письмові висловлювання, а головне – навчити вчитися протягом усього життя. У процесі проєктування учні міркують, дискутують, сперечаються – відбувається дослідницька робота, спрямована на самостійне відшукування потрібної інформації. Відбувається спілкування на уроці – надзвичайно

серйозна й складна проблема в діяльності вчителя-словесника, оскільки це і є сутністю творчого процесу навчання-виховання.

Організація навчального проєктування передбачає виконання вчителем таких функцій: допомога учням у пошуку джерел інформації, координація роботи над проєктом, підтримка й заохочення учнів, підбадьорення та мотивація до роботи, забезпечення динаміки роботи кожного учня в групі й групи в цілому. Свої творчі здібності учень може розвивати й так набираючи текст, добираючи ілюстрації, вставляючи в презентацію власні малюнки, створюючи оригінальні колажі, власні твори, добираючи музичний супровід. До презентації можна долучити власний відеофільм, тести, питання з теми.

Використання методу проєктів на уроках української літератури спрямоване на активізацію пізнавальних інтересів учнів, розвиток творчих здібностей, умінь застосовувати знання на практиці, формування критичного мислення школярів. Ефективність застосування методу проєктів на уроках української літератури залежить від багатьох факторів: опанування учнями тексту літературного твору, місце уроку в темі, загальний рівень підготовки учнів, їхнє ставлення до творчих завдань, психологічний клімат у класі, майстерність учителя, чіткість питань, мети, інструкції.

Найчастіше на уроках використовуються творчі проєкти, участь у яких допомагає школярам осягнути художній твір, зрозуміти літературну епоху, усвідомити особливості творчості різних письменників, висловити особисте ставлення до того чи іншого літературного явища, реалізувати свої творчі та інтелектуальні здібності. Наприклад, під час опрацювання біографічної теми учні залучаються до участі у творчому проєкті «Віртуальний музей письменника». Для цього вони об'єднуються в групи: кожна група отримує завдання опрацювати певний біографічний матеріал (за всіма можливими інформаційними джерелами). Так, під час вивчення теми «Григорій Сковорода» (9 клас) учні підбирають експонати до таких «музейних залів»: «Дитячі роки. Здобуття освіти», «Географія мандрів Г. Сковороди», «Правила життя філософа Сковороди», «Літературна спадщина Г. Сковороди», «Останні роки життя мислителя і письменника», «Мандрівний філософ та його твори в різних видах мистецтва». Кожна група презентує свою роботу, проводячи «екскурсію» відповідним залом віртуального музею Григорія Сковороди.

Ефективною є проєктна діяльність на уроках літератури під час аналізу тексту поетичного твору: «юні літературознавці» досліджують і аналізують зміст твору; «юні лінгвісти» визначають відомі художні засоби, добирають синоніми, епітети до ключових словосполучень; «юні художники» малюють картини (часто словесні), які постали в уяві під час прослуховування вірша (пісні); «юні фольклористи» записують прислів'я, приказки, що стосуються теми, називають причини популярності твору.

Під час опрацювання художнього твору учні можуть бути залучені до участі у творчих особистісно орієнтованих проєктах: «Мое слово на захист героя» (публічний виступ на захист Чіпки за романом Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»), «Мої поради герою» (лист-порада Севові про нові теми в кіно за романом Ю. Яновського «Майстер корабля»), «Дискутую з героєм» (перелік учинків або життєвих позицій героя, з якими юний читач не згоден – образ «Я» з новели М. Хвильового «Я(Романтика)»), «Я – герой художнього твору» (фрагмент твору з описом подій, учасником якого є школяр – повість А. Чайковського «За сестрою»), «Переписана» сторінка художнього твору» (фрагмент твору, «переписаний» відповідно до учнівського бачення розвитку подій – кульмінація та розв'язка повісті Г. Квітки-Основ'яненка «Маруся»).

Часто використовуємо на уроках ігрові (рольові) проєкти. Умови: учасники беруть на себе певні ролі, обумовлені характером і змістом проєкту. Це можуть бути як літературні персонажі, так і реально існуючі особистості; школярі імітують їхні соціальні або ділові взаємини. Осмислити особливості характерів літературних героїв допомагає участь у рольовому проєкті «Прес-конференція літературних героїв». Учні за бажанням обирають ролі (частина – літературні герої, решта – кореспонденти різних газет і журналів). Учитель пропонує тему для обговорення. Це може бути дружба, права й обов'язки, сім'я, ставлення до природи, моральні принципи тощо. «Кореспонденти»

мають сформулювати запитання до героїв, а вони – дати відповіді на них відповідно до теми та змісту твору (повість Н.Бічуї «Шпага Славка Беркути», повість І.Франка «Захар Беркут»).

Найбільш доцільно використовувати метод проєкту на етапі закріплення знань, умінь, навичок, коли текст прочитано та проаналізовано.

Організуючи проєктну діяльність на підсумковому етапі уроку, необхідно дотримуватися певного алгоритму дій. Назви всіх проєктів написані на дошці. До кожного проєкту підготовлені підручні матеріали, інструкції. На виконання роботи дається 10-15 хвилин, залежно від кількості груп і складності завдань. У ході публічної презентації результатів роботи влаштовується колективне обговорення. Наприклад, на підсумковому уроці з вивчення повісті В. Чемериса «Вітька плюс Галя або Повість про перше кохання» восьмикласникам можна запропонувати участь у творчих проєктах: «Я – художник» (завдання – проілюструвати певний розділ твору), «Я – бібліотекар» (завдання – переконливо поради юним читачам прочитати книгу), «Я – актор» (завдання – інсценізувати уривок із твору), «Я – літературний критик» (завдання – написати статтю «Чого навчає повість В. Чемериса «Вітька плюс Галя або Повість про перше кохання?»), «Я – мовознавець» (завдання – проаналізувати мовні засоби, характерні для різних героїв).

Метод проєктів використовується не лише під час вивчення конкретного літературного твору, а й для уроків позакласного читання. Так, цікавими були проєкти «Українські письменники в солдатській шинелі», «Письменники Харківщини – лауреати Державної премії імені Т. Шевченка», «Книги-ювіляри 2019 року». До підготовки цих проєктів створювалися групи для підбору літератури та інформації про письменників, відбору цитат із художніх творів, підготовки сценарію, виконання інсценізації, створення ілюстрованої презентації (*додаток 1*).

Проєктні технології не менш актуальні на уроках української мови.

Цікавими для учнів є інтегровані або бінарні уроки, до яких обов'язково готуються проєкти як для забезпечення тематичного навантаження уроку, так і навчального. Так, до уроку «Вигук як особлива частина мови» був підготовлений проєкт «Вигуки в «Мисливських усмішках Остапа Вишні» (7 клас), у 9 класі учні готували проєкт «Складнопідрядні речення з кількома підрядними (на основі матеріалу «Квіти в житті Катерини Білокур», до уроку у 8 класі – проєкт «Безособові речення (на матеріалі інформації про сім чудес Харкова)» (*Додаток 2*). Найкраще вдається проводити мініпроєкти: творче конструювання з майбутнім висновком-підсумком, складання сенканів як творів-мініатюр (*Додаток 3*).

Сучасні соціокультурні умови, інтеграція української освіти в європейський контекст зумовили введення до навчальних програм такого виду робіт, як есе, спрямованого на активізацію навчально-пізнавальної діяльності учнів, підвищення в них інтересу до навчання, розвиток особистості, критичного мислення. З використанням методу проєктів легко опрацьовувати теми для написання есе, а також творів на морально-етичну тему, нарисів на основі життєвих вражень, виступів на зборах, семінарах, під час дискусії, творів і статей у газету на суспільно-політичну та морально-етичну теми тощо. Опис кожного з проєктів складається з назви (теми), мети, очікуваних результатів, ключового питання, тематичних питань, операційних карт із розробки тематичних питань.

Отже, якщо творчо підійти до організації роботи за методом проєктів – запропонувати як універсальні, так і ситуативні проєкти, чітко скласти інструкції для кожної групи, знайти потрібні слова, щоб підбадьорити учнів, створити творчу ситуацію успіху, – то результатом стане краще розуміння художнього твору, його аналіз, побудова власних інтерпретацій, розвиток творчих здібностей учнів. **Наведемо приклади складання проєкту.**

Навчальний проєкт з української літератури Паспорт проєкту

Тема. Книги-ювіляри 2019 року.

Об'єкт: письменники української літератури .

Предмет: книги-ювіляри 2019 року.

Навчальні цілі:

- поглибити інтерес до читання, формувати культуру художнього сприйняття;
- дослідити творчість письменників, визначити твори-ювіляри 2019 року;
- розвивати вміння знаходити потрібну інформацію;
- розвивати навички аналізу літературного твору з виділенням основної інформації про літературних героїв.

Ключові компетентності учнів, що формуються в процесі виконання проєкту:

- *спілкування державною мовою* (розуміти україномовні тексти різних жанрів і стилів);
- *математична компетентність* (розвивати абстрактне мислення; здатність виокремлювати головну й другорядну інформацію);
- *інформаційно-цифрова компетентність* (уміння діяти за алгоритмом, працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації);
- *уміння вчитися впродовж життя* (здатність визначати мету навчальної діяльності й розвитку; користуватися різними джерелами довідкової інформації; знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати одержану інформацію);
- *ініціативність і підприємливість* (презентувати власні ідеї та ініціативи чітко, грамотно використовуючи доцільні мовні засоби; використовувати комунікативні стратегії для формулювання власних пропозицій);
- *соціальна та громадянська компетентності* (співпрацювати з іншими на результат; досягати розумних компромісів);
- *обізнаність і самовираження у сфері культури* (зіставляти специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва; читати літературні твори, використовувати досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях).

Тип проєкту: навчальний, монопредметний (літературний), груповий, короткостроковий.

Учасники проєкту: учні 11 класу.

Доцільність проєкту: навчальна доцільність проєкту зумовлена потребою формувати в учнів уміння орієнтуватися в літературному процесі, уміти знаходити потрібну інформацію, знаходити потрібні цитати для роботи з літературними образами.

Форма захисту: виступ перед глядацькою аудиторією.

Кінцевий результат: створення сценарію, презентації та інсценізація уривків творів.

Керівник проєкту: учитель української мови та літератури.

Розподіл за групами конкретних дослідницьких завдань

I група – «літературознавці» (пошук інформації про книги-ювіляри 2019 року, відбір цитата про літературних героїв).

II група - «сценаристи» (складання сценарію).

III група – «медвіники» (створення презентації про книги-ювіляри).

IV група – «актори» (інсценізація уривків літературних творів).

Навчальний проєкт з української мови Паспорт проєкту

Тема. **Безособові речення (на матеріалі інформації про сім чудес Харкова).**

Об'єкт: **безособові односкладні речення.**

Предмет: **способи вираження присудка в безособових реченнях.**

Навчальні цілі:

- ознайомитися з теорією питання, засвоїти поняття «безособове речення»;
- розвивати вміння визначати їх у зв'язному тексті;
- засвоїти способи вираження присудків у безособових реченнях.

Ключові компетентності учнів, що формуються в процесі виконання проєкту:

- **спілкування державною мовою** (підготовка тексту-опису визначної пам'ятки Харкова, його презентація);
- **математична компетентність** (здатність виокремлювати головну й другорядну інформацію; чітко формулювати визначення);
- **інформаційно-цифрова компетентність** (уміння діяти за алгоритмом, зокрема здійснювати пошукову діяльність і аналіз мовних явищ; упевнено й водночас критично застосовувати ІКТ для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією з навчальною метою; переводити навчальну інформацію в інший формат);
- **уміння вчитися впродовж життя** (здатність визначати мету навчальної діяльності та способи її досягнення; користуватися різними джерелами довідкової інформації);
- **соціальні та громадянські компетентності** (співпрацювати з іншими на результат; досягати розумних компромісів);
- **загальнокультурна грамотність** (використовувати українську мову для духовного й культурного самовиявлення; створювати тексти, виражаючи власні почуття).

Тип проєкту: навчальний, міжпредметний (мовно-краєзнавчий), груповий, короткостроковий.

Учасники проєкту: учні 8 класу.

Доцільність проєкту: навчальна доцільність проєкту зумовлена потребою формувати в учнів уміння правильно визначати способи вираження присудка в односкладних безособових реченнях, а також потребою глибшого ознайомлення восьмикласників із визначними пам'ятками Харкова; прищеплення поваги до надбань рідного краю, формування національно орієнтованої свідомості.

Форма захисту: презентація з повідомленнями відповідно до завдання кожної з груп; виконання письмових і усних завдань; використання прийомів активізації аналітичного та критичного мислення.

Кінцевий результат: створення презентації з текстами й фото про сім чудес Харкова.

Керівник проєкту: учитель української мови та літератури.

Розподіл за групами конкретних дослідницьких завдань

I група – «історики» (ознайомлення із сімома чудесами світу України, підготовка інформації та фото).

II група – «краєзнавці» (ознайомлення з визначними пам'ятками Харкова, підготовка описів, фото).

III група – «мовознавці» (ознайомлення з текстами, визначення безособових речень).

IV група – «медійники» (створення кінцевого продукту – презентації про сім чудес Харкова з відповідними описами).

Висновки. Метод проєктів – нагальна потреба часу

Практичне значення одержаних результатів

Запровадження проєктних технологій дає змогу стимулювати й підтримувати інтерес учнів до вивчення програмового матеріалу. Учителеві української мови та літератури цей метод надає безмежні можливості для виконання навчальних завдань і розвитку творчих здібностей учнів. Метод допомагає вирішити низку важливих питань: підвищити грамотність і читацьку активність учнів; перетворити процес читання з обов'язку в різновид дозвілля; «осучаснити» літературний твір, щоб ні побачили його актуальність і прилучилися до вічних цінностей.

Аби бути успішними в житті, випускники сучасної школи повинні вміти самостійно працювати з великими обсягами інформації, критично й творчо мислити, бути комунікабельними. І саме уроки з використанням проєктів сприяють розвиткові критичного, аналітичного та творчого мислення учнів. Відбувається позитивна динаміка рівня сформованості психічних процесів: знижується тривожність школярів, посилюється внутрішня мотивація навчання, що позначається на підвищенні результатів навчальної діяльності.

Література

1. Біляєв О.М. Лінгводидактика рідної мови: навчально-методичний посібник. К., 2010.
2. Дрюхіна О.В. Метод проєктів на уроках української мови та літератури. Лебедин, 2017. [Електронний ресурс]: <https://naurok.com.ua/material-metod-proektiv-na-urokah-ukra-nsko-movi-ta-literaturi-8573.html>
3. Косогова О.О. Метод проєктів у практиці сучасної школи. – Х.: Ранок, 2010. – 144 с.
4. Навчальний проєкт «Однорідні члени речення. «Я на світі прожив наче спалах зорі на світанні». [Електронний ресурс]: <https://superurok-ua.com/navchalniy-proekt-odnorodni-chleni-rechennya-ya-na-sviti-prozhiv-nache-spalach-zori-na-svitanni/>
5. Нищета В.А. Технологія життєтворчих проєктів на уроках української мови та літератури. – Х.: Основа, 2009. – 153 с.
6. Олексієнко Г.Й. Уроки мови та літератури у формуванні методу проєктів // Вивчаємо українську мову та літературу. – Х.: ВГ «Основа», 2010. – № 11.
7. Паращук В.Г. Проєктні технології як стимул до самостійної роботи учнів // Вивчаємо українську мову та літературу. – Х.: ВГ «Основа», 2010. – № 11.
8. Плиско К.М. Лінгводидактичні засади організації навчання української мови в загальноосвітній школі. – Харків: ВГ «Основа», 2010.
9. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник. – К.: Видавництво А. С. К., 2004.
10. Проєктні технології при вивченні української мови та літератури. [Електронний ресурс]: gurivka-school.edukit.mk.ua/.../Проєктні%20технології%20...
11. Садкіна В.І. 101 цікава ідея. Як зробити урок. – Харків: ВГ «Основа», 2010
12. Садкіна В.І. Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємо з радістю. – Харків: ВГ «Основа», 2016.
13. Целюх Т.Г. Метод проєктів на уроках української мови та літератури. Життєтворчі проєкти. [Електронний ресурс]: www.ostriv.in.ua/publication
14. Яременко Л.В. Практика впровадження методу проєктів на уроках української мови та літератури // Вивчаємо українську мову та літературу. – Харків: ВГ «Основа», 2018. – № 30.